

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 6 від 31. 03. 2020 року

Голова Приймальної комісії

_____ Віктор ОГНЕВ'ЮК

ПРОГРАМА

СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

На основі: повної загальної середньої освіти

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданнях кафедри української літератури і
компаративістики

Протокол № 10 від «19» лютого 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Олена БРОВКО

Протокол № 9 від «6» лютого 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ Станіслав КАРАМАН

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень.

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки», Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

Давня українська література

Розвиток літописання Київської Русі. Жанрова своєрідність «Повісті временних літ».

Історична основа «Слова о полку Ігоревім». Провідна ідея поеми та художні засоби її втілення. Система образів у «Слові о полку Ігоревім».

Козацькі літописи. Загальна характеристика. Образ Богдана Хмельницького в «козацьких» літописах.

Г.С. Сковорода – видатний мислитель XVIII ст. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола і Шершень».

Українська література XIX - початку XXст.

І. Котляревський – перший класик нової української літератури, видатний просвітителі. «Енеїда» Івана Котляревського – перший твір нової української літератури. Зв'язок «Енеїди» з національними традиціями, зарубіжною і російською літературами. Поняття про бурлеск і травестію.

Становлення української драматургії. Драматичний твір («Наталка Полтавка»), його художні особливості. Новаторський характер п'єси Котляревського «Наталка Полтавка». Система образів, засоби їх розкриття.

Творчий шлях Т.Г. Шевченка, еволюція його художнього методу. Лірика і балади раннього періоду.

Ідейно-естетичні погляди поета. Мрії Т. Шевченка про щасливе майбутнє України.

Сатира поета, її народний характер. Тематичне, жанрове і стильове багатство поем «Сон» («У всякого своя доля»). «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Катерина», «Заповіт». Прометей – символічний образ нескореного народу (за поемою «Кавказ» Т.Г. Шевченка).

Поетична творчість П. Куліша. «Чорна рада» П. Куліша – перший історичний роман в українській літературі. Зображення козацького лицарства в ньому та осмислення історичного минулого України.

Творчість І. Нечуя-Левицького. Літературні традиції і новаторство письменника. «Кайдашева сім'я».

Творчість Панаса Мирного. Роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», його тематика, образи, засоби їх типізації; мова твору. Своєрідність композиції роману. Поняття про соціально-психологічний роман.

Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля».

Життєвий і творчий шлях І. Франка, становлення І. Франка як поета, його роздуми про «секрети поетичні». «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?...», «Мойсей». Збірка поезій «Зів'яле листя». Причини її появи та джерела. Ліричний герой поетичної драми «Зів'яле листя». Вміння автора поєднати в поезіях соціальні, революційні, філософські та інтимні мотиви.

Українська література кінця XIX - початку XXст. Тематика, жанри і стильові особливості поезії, прози і драматургії цього часу.

М. Коцюбинський, його ідейно-естетичні погляди. Ідейно-художній аналіз новели «Intermezzo». Проблема позитивного героя в новелах. М. Коцюбинський – майстер психологічної новели. «Тіні забутих предків».

Життєвий і творчий шлях Лесі Українки. Основні мотиви, образи, художня специфіка патріотичної лірики Лесі Українки, «Contra spem spero!». Драматургія, її тематика, жанрова різноманітність і новаторство. Філософська ідея, система образів, поетична символіка, особливості композиції драми-феєрії «Лісова пісня». Поняття про її жанр. Проблема боротьби за вільне, красиве, духовно багате життя у драмі-феєрії «Лісова пісня». Творчість Лесі Українки – визначне явище світової культури.

В. Стефаник – майстер соціально-психологічної новели. Тематика, образи, художня специфіка новел. Твори Василя Стефаника – шедеври світової новелістики. Експресіонізм у творчості письменника. «Камінний хрест».

Неоромантичні тенденції творчості О. Кобилянської. «Valse mélancolique».

Українська література XX століття

Своєрідність української літератури початку XXст.

Розвиток української поезії 20-30 рр. Жанрово-стильове багатство ліричних творів.

Микола Вороний. «Блакитна Панка».

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...».

Характеристика творчості П. Тичини. Особливості стилю письменника на прикладі збірки «Сонячні кларнети». Вияв українського модернізму у ранній творчості митця. Естетичні засади поезії П.Тичини. «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить... », «О панно Інно...».

М. Рильський – неординарний майстер ліричної поезії. «У теплі дні збирання винограду...». Розмаїття тем і мотивів, психологічна наповненість і витонченість поетичних образів у ліриці М. Рильського.

В. Сосюра – визначний поет-лірик. Провідні мотиви лірики. Особливості стилю письменника. Інтимна лірика В. Сосюри. «Любіть Україну!».

Вольовий характер ліричного героя творів Євгена Маланюка. Тема історичної долі України, протест проти безправності на Україні, проголошення потреби формування нової, національно свідомої особистості. Ідея української державності у поезії Є.Маланюка. Посилення трагедійності світовідчуття Є. Маланюка у пізніх поезіях. «Уривок з поеми».

Іван Багряний. «Тигролови».

Трагізм життєвої долі М. Хвильового та його героїв. Суперечність між гуманістичними, вселюдськими ідеалами й жорстокою дійсністю громадянської війни, роздвоєння особистості («Я (Романтика)»).

В. Підмогильний. Продовження інтелектуальної, філософсько-психологічної лінії в українській літературі початку ХХ ст. Тематичне розмаїття прози митця; тема міста й села («Місто»).

Юрій Яновський. «Майстер корабля».

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».

Національно-патріотичне піднесення та літературне пожвавлення 1941-1945 рр., спричинене боротьбою проти фашизму. Розкриття основної теми Батьківщини-України в широких соціально-політичних та духовно-історичних аспектах в ліриці П. Тичини, М. Рильського, А. Малишка, В. Сосюри.

Микола Куліш. «Мина Мазайло».

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».

Сміливість постановки питань про долю українського народу, своєрідність художньої форми творів О. Довженка. Кіноповість як жанр української літератури. Роздуми про джерела духовного формування людини та ознаки національно-органічного способу мислення у кіноповіді О. Довженка «Зачарована Десна».

Олесь Гончар. «Модри Камень».

Загальна характеристика літературного процесу 60-70-х років ХХ ст. Літературне шістдесятництво. Провідні мотиви лірики «шістдесятників» (Л. Костенко, І. Драч, В. Симоненко, В. Стус та ін.). Виклик бездуховності, описовості, догматизмові, проголошення свободи творчого самовираження митця. Поєднання традиції і новаторства у поезії Л. Костенко, В. Симоненка, І. Драча. Мужність і стійкість ліричного героя В. Стуса у нерівній боротьбі зі злом і неправдою.

Василь Голобородько. «Наша мова».

Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».

Творчість Д. Павличка. Любов до рідної мови, розуміння її значення як основи духовності народу, гнівний осуд перевертнів, що зраджують рідну мову. Ставлення до землі, хліба, до людської праці як критерію морально-етичних якостей людини. «Два кольори».

Ліна Костенко. Яскравий світ художнього слова Л. Костенко, громадянська наснаженість її поезій, висока художня культура, багата образність, глибина думки, афористичність вислову. «Страшні слова, коли вони мовчать...».

Історична основа роману у віршах «Маруся Чурай». Народнопісенні джерела. Основний конфлікт - між вірністю та зрадою, високою духовністю та приземленими матеріальними інтересами. Проблема митця і народу, ролі мистецтва в житті й боротьбі за національне визволення. Філософське осмислення історичного минулого України, проекція на сьогодення.

Іван Драч – поет невпинного пошуку нового змісту й форм вираження буття людей доби НТР, планетарних конфліктів, навислої над людством загрози воєнної катастрофи. «Балада про соняшник».

Постмодернізм в українській літературі, його представники.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус П. В. Історія української літератури XI–XVIII ст. Навчальний посібник / П. В. Білоус. – К. : ВЦ Академія, 2009. – 426 с.
2. Історія української літератури XIX ст.: підручник для студ. філол. спец. : у 2-х кн. / [заг. ред. М. Жулинського]. – К. : Либідь, 2006. Кн. 2 : Література 60-90-х років. – 2006. – 712 с.
3. Історія української літератури XIX ст.: підручник для студ. філол. спец. : у 3-х кн. / [заг. ред. М. Яценка]. – К. : Либідь, 1996. Кн. 2: Література 1860-90-х років. – 1996. – 712 с.
4. Історія української літератури XX століття: у 2 т. : підручник / За ред. В. Г. Дончика. – К. : Наук. думка, 1998.
5. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: у 2 кн. : підручник / за ред. О. Д. Гнідан. – Кн. 2. – К. : Либідь, 2006. – 496 с.
6. Кіраль С.С., Єременко О.В., Чухліб Т.М. Українська мова та література: Посібник для абітурієнтів. – К. : Видавництво Держкомстату України, 2001. – 76 с.
7. Кіраль С. С., Єременко О. В., Чухліб Т.М. «Як парость виноградної лози ...»: Посібник з української мови і літератури для вступників до вищих навчальних закладів. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2002. – 139 с.
8. Ковалів Ю. Історія української літератури кінця XIX – поч. ХХІ ст. Том перший. У пошуках іманентного сенсу. – К. : Академія, 2013. – 513 с.
9. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст. У 4 кн. / Упоряд. В. Яременко, Є. Федоренко, Оксана Сліпушко. – К. : Рось, 1995.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Фонетика і графіка. Орфоепія і орфографія

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ та буквосполучень дз, дзь, дж. Склад. Наголос.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі.

Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування у — в, і — й. Орфограма. Орфографічна помилка.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

Будова слова, словотвір і орфографія

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків. Вимова і написання префіксів з- (зі-, с-), роз-, без-, пре-, при-, прі. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів. Правопис складних і складноскорочених слів.

Лексикологія і фразеологія

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми. Загальновживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми. Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

Морфологія і орфографія

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви. Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників. Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складні. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Правопис числівників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників. Правопис займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова I і II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення. Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток бо, но, то, от, таки. Не з різними частинами мови.

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, запитальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складений; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах. Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях. Однорідні члени речення. Узагальнювальне слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення. Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них. Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнювальні). Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопірядне речення зі сполучниками і сполучними словами.

Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними. Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому. Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Відомості про мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адресант мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки. Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, міркування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Кіраль С.С., Єременко О.В., Чухліб Т.М. «Як парость виноградної лози ...»: Посібник з української мови і літератури для вступників до вищих навчальних закладів. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2002. – 139 с.
2. Кіраль С.С., Єременко О.В., Чухліб Т.М. Українська мова та література: Посібник для абітурієнтів. – К.: Видавництво Держкомстату України, 2001. – 76 с.
3. Олійник О. Б., Шинкарук В. Д., Гребницький Г.М. Граматика української мови. Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2007. — 544 с.
4. Пентиліук М. І., Іващенко О. В. Українська мова: Підручник-комплекс /М. І. Пентиліук, О. В. Іващенко. – К. : Ленвіт, 2001. – 352 с.
5. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.. – К.: Вища шк., 2003. – 430 с.
6. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова: Підручник. — К.: Либідь, 2001. — 400 с.
7. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. – К.: В. шк., 1994. – С. 279-285.
8. Українська мова: Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. – [2-ге вид.]. – К. : Вид-во «Укр. енцикл-я» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
9. Український правопис: / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. — К.: Наук. думка, 2012. — 288 с.